

SREČANJA

ROBERT FROST

Robert Frost je danes — kljub temu da pripada starejši generaciji — najpomembnejši živeči pesnik v Združenih državah. Rojen je bil leta 1875 v San Franciscu; ko je bil star deset let, mu je umrl oče in ovdovela mati se je s sinom preselila na vzhod, v okolico Bostona. Mladi Frost je študiral na raznih šolah, med drugim na univerzi v Harvardu, vendar ni svojega študija nikdar zaključil. Pri tem se je ukvarjal z raznovrstnimi poklici, kot učitelj na podeželski šoli, čevljar, časnikar, delavec v tovarni in končno kot kmetovalec. Celih enajst let je s svojo družino preživel na osamljeni kmetiji v New Hampshiru. Leta 1912 se je preselil v Anglijo, kjer je kmalu prišel v stik s pomembnimi sodobnimi pesniki: Rupertom Brookom, Lascellesom Abercrombijem, Wilfridom Gibsonom in Edwardom Thompsonom. To novo okolje mu je pripomoglo, da se je lahko uveljavil kot pesnik.

Do svojega sedemintridesetega leta, do svojega odhoda v Anglijo, je Frost publiciral vsega skupaj štirinajst pesmi. V Angliji je izšla njegova prva zbirka: *Dečkova volja* (*A Boy's Will*, 1913), tej pa je kmalu sledila zbirka *Severno od Bostona* (*North of Boston*, 1914). Ti dve knjigi sta mu prinesli slavo. Med sledečimi zbirkami so najpomembnejše *Gorski interval* (*Mountain Interval*, 1916), *New Hampshire* (1925), *Potok, ki teče proti zahodu* (*West-Running Brook*, 1928), *Samotni stavkar* (*The Lone Striker*, 1935) in *Drevo pričevanja* (*The Witness Tree*, 1942). Vse te zbirke kažejo stalno pesnikovo rast prav do pesnikove visoke starosti, za kakršno je težko najti paralelo v literaturi. Vendar pri tem ni bil Robert Frost nikdar zelo plodovit pesnik; pač pa so njegove pesmi, dasi maloštevilne, toliko bolj skrbno izklesani umetniški biseri.

Ko se je Robert Frost leta 1915 vrnil v Združene države, so ga Amerikanci obsuli z akademskimi častmi. Postal je med drugim profesor poetike na univerzi v Harvardu. Leta 1956 sta mu angleški univerzi v Cambridgeu in Oxfordu podelili naslove častnega doktorja, čast, ki so jo pred njim Angleži izkazali samo še enemu amerškemu pesniku, Longfellowu.

Robert Frost je najčistejši klasični pesnik, kar jih Amerika danes premore. Dasi se je uveljavil nekako istočasno, kot je prodrla v Ameriki »nova poezija« s centri v Chicagu, Bostonu in New Yorku, vendar ni bil nikdar tesneje povezan s kakršnim koli literarnim gibanjem v Združenih državah, ampak je vedno hodil svojo lastno, samostojno pot. Po tematiki je tipični regionalni pesnik. V svojih pesmih opeva naravo in ljudi »Nove Anglije«, severnovzhodnega dela Združenih držav Amerike. Zlasti blizu sta mu državi New Hampshire in Vermont s svojimi obširnimi kmetijami, valovito pokrajino in prostranimi gozdovi.

Težko je najti v vsej svetovni literaturi pesnika, ki bi imel tako živ in neposreden stik z naravo kot Robert Frost. Narava mu je osnovni vir pesniškega navdila, življenjske sprostitev in pomembnih spoznanj. Vsakdanji prizori v naravi dobijo v njegovih pesmih globlji pomen in postanejo simboli. Gozdovi, na katere pada sneg, ga vabijo v svoje okrilje, a pesnik se zave, da njegova pot še ni končana in se iztrga iz zamaknjenosti ter nadaljuje pot; val, ki se sredi reke bojuje s tokom in stremi proti izviru; breze, ki so se upognile pod težo svežega snega; pomladanske mlake v gozdu; skladovnica nacepljenih polen.

ki preperevajo v gozdu: krpa pomladanskega snega; šop trave, ki ga je zarana kosec pustil sredi travnika — vsi ti in še mnogi drugi prizori iz narave zbude pesnikovo fantazijo in polagoma prerastejo v simbole. »Pesem se začne v veselju in konča v modrosti.« je znano Frostovo reklo. Toda pri tem Frost nikdar ne dojema narave mistično.

V zgodnjih pesmih predstavljata človek in narava harmonično celoto. Vendar se pesnik kmalu zave, da je narava brezžutna napram človeku, in medtem ko živi življenje, ki je počasnejše od človekovega, uničuje človekove stvaritve in jih uporablja za svojo nadaljnjo rast. Boj z naravo vtisne svoj pečat značaju ljudi, ki živijo neposredno v njenem osrčju. Robert Frost je pesnik osamljenih farm in mračnih smrekovih gozdov, moreče samote in enoličnosti pokrajine, kjer je poletje kratko in so zime dolge in ostre. Možje, ki jih pogosto slika v obliki dramatičnih dialogov, so okoreli in redkobesedni in žene duševno in emocionalno izstradane. V tem okviru poda Frost često pretresljive socialne slike: obubožanega starca, ki sredi zime sameva v prazni sobi; edini glas, ki ga spremlja, so odmevi lastnih korakov. Ali slika dninarja, ki pride umret k svojemu gospodarju: medtem ko se v ospredju razvija razgovor med možem, ki se je pravkar vrnil domov, in ženo, ki ga je čakala pred hišnimi vrati, razgovor, kateremu da Frost izredno dramatično silo, se v ozadju dviga postava dninarja, ki se v svoji veličini lahko meri s Cankarjevim hlapcem Jernejem.

Večina Frostovih pesmi je pisana v konvencionalnih verzih in ne v prostem verzu. Nikjer ni prenatrpanosti z dostikrat skrajno individualnimi metaforami, ki so sicer tako tipične za moderno poezijo na zahodu (Dylan Thomas). Jezik je tršat, kot je govor kmetov v New Hampshiru. Poudarek je na stavku. Stavke in naravni ritem tvorita umetni kontrast konvencionalnemu verzu in s tem kontrastom pridejo tako stilni kot pesniški elementi še posebno do izraza in moči. Na ta način postane Frostova pesem, dasi preprosta na prvi pogled, izredno komplicirana in podaja izredno bogastvo tonov in stopenj čustvenega doživljanja.

Janez Stanonik

PARIZ V JESENI

(Konec)

Pariz izgublja barve. Izložbe se ne blešče več v premnogih otenkih, blago, obleke, klobuki, šali zde zamolklo zeleni, kvečjemu še črni, beli, rdeči. Te barve prevladujejo, ker je pač takšna moda. Pa moda je prav tako izraz življenja.

Tudi pariške ceste in lokali se mi ne zde več tako lahkoživi. Mogoče, ker imam preveč opravka s podzemskimi vlaki, ki nosijo vso sivo, brezdušno težo delovnega človeka. Že tisto poljubovanje po vseh kotih, tudi najbolj umazanih kotih — in kje Pariz v podzemlju ni umazan! Fant in dekle si stojita nasproti, tesno drug ob drugem, glavi se jima nenehno stikata in odmikata. Brez strasti kakor dva avtomata. To mehanično premikanje pa ima na sebi nekaj pošastnega. Podobna pošastnost vlada v Chiricovih iracionalno razsvetljenih slikah, kjer polnijo tuj prostor človeški mehanizmi z belimi bučami namesto glav. Danes pretresa s svojo praznoto bela buča, ne več rumena, zelena ali črna.